

ÜLESTÕUSMISAJA NELJAS PÜHAPÄEV AD 2025

Jh 16:16–23 (Js 40:26–31; Hb 13:12–16)

16 «Veel pisut aega, ja te ei näe mind enam, ja taas pisut aega, ja te näete mind jälle.»

17 Siis mõned Ta jüngrid ütlesid üksteisele: «Mis see on, mida Ta meile ütleb: «Veel pisut aega, ja te ei näe mind enam, ja taas pisut aega, ja te näete mind jälle!» ning «Ma lähen Isa juurde!»?»

18 Nad ütlesid siis: «Mis see on, mida Ta ütleb: «Veel pisut aega»? Me ei tea, mida Ta räägib.»

19 Jeesus märkas, et nad tahtsid Temalt midagi küsida, ja ütles neile: «Te arutate omavahel seda, et ma ütlesin: «Veel pisut aega, ja te ei näe mind, ja taas pisut aega, ja te näete mind jälle.»

20 Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, teie nutate ja kaehlete, aga maailm on rõõmus. Teid kurvastatakse, kuid teie kurbus muutub rõõmuks.

21 Kui naine toob last ilmale, siis ta on murelik, sest tema tund on kätte jõudnud. Aga kui ta lapse on sünnitanud, ei tuleta ta enam oma vaeva meelde rõõmu pärast, et inimene on sündinud maailma.

22 Nüüd on teilgi muretsemist, aga kui ma näen teid jälle, on teie süda rõõmus ja keegi ei võta teie rõõmu teilt ära.

23 Ja sel päeval ei küsi te minult enam midagi. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, mida te iganes palute Isalt, seda Ta annab teile minu nimel.»

«Pisut, ja te ei näe mind enam, ning taas pisut, ja te saate mind näha.» Nüüd üteldi Tema jüngrite seast üksteisele: «Mis see on, mida Ta meile ütleb: «Pisut, ja te ei näe mind enam, ning taas pisut, ja te saate mind näha.», ja et ma lähen Isa juurde?» Nad ütlesid nüüd: «Mis see on, mida Ta ütleb: «Pisut...» Me ei tea, mida Ta räägib!» Jeesus tundis ära, et nad tahtsid Teda küsitleda, ja ütles neile: «Te arutlete isekeskis selle üle, et ma ütlesin: «Pisut, ja te ei näe mind, ja taas pisut, ja te saate mind näha.» Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, et teie peate itkema ja leinama, maailm aga saab olema rõõmus. Te peate tundma valusat kurvastust, kuid teie kurbusevalu saab rõõmuks. Naine, kui ta on sünnitamas, tunneb valu, sest tema tund on tulnud. Kui ta aga peaks lapsukese ilmale tooma, ei meenuta ta enam ahistust rõõmu pärast, et inimene on sündinud maailma. Nii on ka teil nüüd kurbusevalu, ma saan teid aga taas näha ja teie süda saab olema rõõmus ja seda rõõmu ei võta mitte keegi teilt ära. Ja sel päeval ei küsi te minult midagi. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, mida te iganes palute Isalt minu nimel, Ta annab teile.»

Sissejuhatus

Kiriku pärimuse järgi on neljanda evangeeliumi autoriks apostel Johannes, keda evangeeliumis endas nimetatakse «jüngriks, keda Jeesus armastas». Johannes pärines Galileast Betsaidast, ta oli Sebedeuse ja Saloome poeg ning apostel Jaakobus Vanema

vend. Pärimuse järgi elas ta ainsana Jeesuse kaheteistkümnest apostlist kõrge vanaduseni ning suri loomulikku surma.

Evangeeliumi lõpul sõnastab autor ühemõtteliselt oma kirjatöö eesmärgi: «Jeesus tegi jüngrite ees veel palju muid tunnustähti, mida ei ole sellesse raamatusse kirja pandud, aga need on kirja pandud, et te usuksite, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg, ja et teil uskudes oleks elu Tema nimes.» (Jh 20:30j) Kirikuisad järeldavad sellest, et Johannese evangeelium on kirjutatud aasta 100 paiku¹, tükk aega pärast kolme esimest evangeeliumi, mida autor tundis ja mida ta pidas vajalikuks täiendada eeskätt õpetuslikult seisukohalt.

Erinevalt kolmest esimesest evangeeliumist, mis põhiosas keskenduvad Jeesuse avaliku tegevuse viimasele aastale ning kujutavad seda jätkuva teekonnana Galileast Jeruusalemma, kus «viiakse lõpule kõik see, mis prohvetid on kirjutanud Inimese Pojast» (Lk 18:31), kõneleb Johannes kolmest erinevast korrast, mil Jeesus Galileast Jeruusalemma rändas, ning kuigi on mitmeid teiste evangeeliumidega kattuvaid jutustusi, on umbes üheksa kümnendikku Johannese evangeeliumis esitatud materjalist selline, mida ei leia ülejäänud kolmest.

Laias laastus jaguneb Johannese evangeelium kaheks suureks osaks, mida võiks pealkirjastada kui «Jeesus ja maailm» (Jh 1:19–12:36) ning «Jeesus ja Tema jüngrid» (Jh 13:1–21:25). Esimese osa raamistuseks on ühelt poolt üldine sissejuhatus kogu evangeeliumile (Jh 1:1–18) ning teiselt poolt pessimistlik kokkuvõte (Jh 12:37–50), milles tõdetakse, et «ehkki Jeesus oli nende silma all teinud nii suuri tunnustähti, ei uskunud nad siiski Temasse» (Jh 12:37).

Evangeeliumi keskseks teoloogiliseks teemaks on Selle tulemine, «kes tuleb ülalt» ja «on üle kõikide» (Jh 3:31) ning kes, olles «pärit Jumala juurest», «läheb tagasi Jumala juurde» (Jh 13:3). Just siin vastanduvad teravalt [vaenulik] maailm ja Jeesuse jüngrid, kusjuures tolle vaenuliku, jumalatu maailma esindajateks on paraku eeskätt need, kes peaksid olema Jumala omad ja kelle süü on seetõttu märksa rängem kui nende oma, kes on sündinud [vaimulikult] pimedana.² Evangeeliumi proloogis väljendatakse seda sõnadega: «Ta tuli omade keskele, ent omad ei võtnud Teda vastu.» (Jh 1:11)

Vastandiks on need, kes Ta vastu võtavad – neile «andis Ta meelevalla saada Jumala lasteks» (Jh 1:12). Nagu Jumala igavene Sõna sai lihaks, sündides inimesena siia maailma, nii sünnivad Temas need, kes «usuvad Tema nimesse», igaveseks eluks. Jumala Poeg on tulnud alla maa peale (vrd nt Jh 6:33), et maapealsed võiksid Temas

¹ Uuemas kirjanduses on mitmeid autoreid, kes on Johannese evangeeliumi arvatava kirjutamisaja nihutanud märksa varasemaks, ajavahemikku aastast 40 kuni aastani 60.

² Vrd Jh 9:41: «Kui te oleksite pimedad, ei oleks teil pattu. Aga et te nüüd ütlete: «Meie näeme», siis jääb teie patt teile.»

saada ülendatud taevasse. Temas on «taevas avatud» (vrd Jh 1:51) ning pärast oma ülestõusmist on Jeesus läinud taevasse, Isa juurde, tagasi, et seal omadele aset valmistada (Jh 14:2).

Kiriku traditsioon näeb Johannese evangeeliumi ka väga sakramentaalse tekstina: selle keskmes on algusest lõpuni nii ristimine kui armulaud³, millele lisandub jüngritele pattudest lahtimõistmise meelevalla andmine pärast Jeesuse ülestõusmist (Jh 20:22j).

Vähemalt analoogiana tuletab Johannese evangeeliumi ülesehitus meelde ka vanakirikliku jumalateenistuse jagunemist katekuumenite ja usklite missaks.⁴ Esimese osa kõrgpunktiks oleks sellise vaatlusviisi puhul pimedana sündinu tervendamine (Jh 9) kui ettevalmistus ristimiseks ning Laatsaruse ülesäratamine surnuist (Jh 11) kui ristimise võrdpilt, mille kommentaariks sobivad Jeesuse poolt veidi hiljem öeldud sõnad: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui nisuiwa ei lange maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja. Kes oma elu armastab, see kaotab selle, ja kes oma elu vihkab selles maailmas, see hoiab selle igaveseks eluks. Kes tahab mind teenida, peab järgnema mulle, ja kus olen mina, sinna saab ka mu teenija.» (Jh 12:24–26) Evangeeliumi teine osa – usklite missa võrdpildina – keskendub viimasel õhtusöömaajal kõneldule ja toimunule, risti ja ülestõusmise müsteeriumile ning uuele elule, mis ulatub ajast igavikku (vrd Jh 21:22j).

Igal juhul tuleb Johannese evangeeliumi lugedes ja tõlgendades pidada meeles ühelt poolt pidevat vastuolu Jeesuse ja Tema omade ning vaenuliku, jumalatu maailma vahel, ning teiselt poolt seda, et evangeeliumis avalduvad usutõed Jeesuse, Jumala lihaksaanud Sõna kohta kõnelevad samaaegselt ka nendest, kes nagu Temagi «ei ole sündinud verest, ei liha tahtest, ei mehe tahtest, vaid Jumalast» (Jh 1:13).

Keelelisi märkuseid

Jüngrid – ἐκ τῶν μαθητῶν – sõna μαθητής – «jünger», «õpilane» – tuleneb verbist μανθάνω – «õppima», «teadmisi omandama», ka «[tundma] õppima», «mõista/arusaada püüdma».

Jeesus – ὁ Ἰησοῦς – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יהושע ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Märkas – ἔγνων – sõna γινώσκω tähendab «tundma õppima», «tunda saama», «teadma», «mõistma», «taipama», «[jätkuva, kasvava kogemuse kaudu] tunnetama».⁵

³ Kuigi Johannese evangeelium ei too erinevalt kolmest esimesest evangeeliumist meieni Püha Õhtusöömaaja kirjeldust.

⁴ See seletaks ka – arkaandistsipliini silmas pidades –, miks Johannes ei kirjelda Püha Õhtusöömaaga.

⁵ 1739. aasta Piiblis: «moistis»; 1968. aasta piiblitõlkes: «sai aru»; 1989. aasta Uues Testamendis: «taipas».

Küsida – ἐρωτᾶν – sõna ἐρωτάω tähendab «küsimine», «nõudma», «[tungivalt] paluma», «küsitama» ning selle kaastähenduseks on proovile panemine, läbikatsumine.

Tõesti, tõesti, ma ütlen teile – ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν – sõna ἀμὴν tuleneb heebrea sõnast אָמֵן – «aamen», «tõesti», «sündigu nõnda».⁶

Nutate – κλαύσετε – sõna κλαίω tähendab «itkema», «kaeblema», «leinama», «nutma».

Kaeblete – θρηνήσετε – sõna θρηνέω tähendab «kaeblema», «itkema», «[valjuhäälselt] leinama».⁷

Aga maailm – ὁ δὲ κόσμος – sõna κόσμος tähistab korrastatud ilmaruumi, maailma, ülekanutult ka inimkonda, samuti maailma («selle ilma») asjadekorraldust. Uues Testamendis võib sellel sõnal olla ka negatiivne, vaenulik tähendusvarjund («jumalatu maailm»).

Kurvastatakse – λυπηθήσεσθε – sõna λυπέω tähistab valusat kurvastamist, samuti südametunnistuse piinadest tulenevat valusat kahetsust.

Vaeva – τῆς θλίψεως – sõna θλίψις tähendab «ahistus», «katsumus», «surutis».⁸

Süda – ἡ καρδία – sõna καρδία – «süda» – tähistab piltlikult n-ö sisemist inimest, s.t eneseteadvust, eriti hinge ja vaimu keskmene, mõtete, tunnete, soovide, igatsuste, püüdluste «asupaigana», elujõu ja tahte allikana.

Palute – αἰτήσητε – sõna αἰτέω tähendab «küsimine», «paluma», «[midagi] ihaldama», «nõudma».

Sisuline analüüs

Jeesus räägib Johannese evangeeliumi kuueteistkümnendas peatükis oma jüngritele eeskätt sellest, mis neid ees ootab. Tegemist on mitmekihilise pildiga, mille esmaseks tasandiks on Jeesuse peatne surm ja ülestõusmine ning sellele järgnev aeg kuni Jeesuse taevasseminemiseni, teiseks tasandiks Tema taevasseminemine ja Püha Vaimu tulek ühes sellele järgneva kiriku ajastuga kuni Jeesuse taastulekuni.

On tähelepanuväärne, et kuigi Jeesus teab täpselt, mis Tal endal ees seisab – kannatused ja surm –, ei otsi Ta mitte ise julgustust oma kaaslastelt, vaid julgustab neid endid, varjamata neidki peatselt tabavaid katsumusi: «Nad heidavad teid kogudusest välja. Jah, tuleb tund, mil igaüks, kes teid tapab, arvab end Jumalale teenet osutavat. (Jh 16:2)

⁶ Jeesus ei oota kuulajate «aamenit» kinnitusena oma sõnade tõesusele, vaid alustab olulisi sõnavõtte ise «aameniga», nõnda oma sõnade tõesust kinnitades ja oma jumalikku meelevalda demonstreerides.

⁷ 1739. aasta Piiblis: «[peate] ulluma»; 1989. aasta Uues Testamendis: «itkete».

⁸ 1739. aasta Piiblis: «ahhastusse peäle»; 1989. aasta Uues Testamendis: «ahistust».

Jeesuse soov on, et see kõik ei tuleks jüngritele üllatusena, vaid nad oleksid selleks valmis. Küllap Jeesus näeb siin ka võimalust kinnitada jüngrite usku Temasse ja sellesse, et Ta on see, kelle Ta ütleb end olevat, ega peta oma jüngreid, kui ütleb, et neil pole vaja karta: «Seda olen ma teile rääkinud, et kui see tund tuleb, siis tuleks teile meelde, et mina olen seda teile öelnud.» (Jh 16:4)

Peamiseks julgustuseks on töötus Püha Vaimu tulemisest, mis korvab Jeesuse enda lahkumise: «Ma ütlen teile tõtt: teile on parem, et ma lahkun, sest kui ma ei lahkuks, ei tuleks Lohutaja teie juurde, aga kui ma ära lähen, siis ma saadan Tema teie juurde.» (Jh 16:7) Püha Vaim tuleb, et tuua maailmale selgus «patu kohta ja õiguse kohta ja kohtu kohta» (Jh 16:8) – Jeesus ütleb ka, mida see tähendab: «Patu kohta, et nad ei usu minusse; õiguse kohta, et ma lähen Isa juurde ja teie ei näe mind enam; kohtu kohta, et selle maailma vürst on süüdi mõistetud.» (Jh 16:9–11)

Jeesus on tulnud Isa juurest, et Jumala, oma Isa, töö lõpule viia (Jh 4:34) ning kinkida kõigile, kes Temasse usuvad ja Ta vastu võtavad, võimalus saada Jumala lasteks ja pärida igavene elu. Need, kes Temasse ei usu, surevad oma pattudesse. See, et Jeesus surnuist üles tõuseb ja Isa juurde läheb, kinnitab, et Ta on see, kelle Ta ütleb end olevat, ning Tema, Jumala süütu Talle ülekohtuse süüdimõistmise läbi on jumalatu maailm eesotsas oma vürstiga, s.t. kuradiga, iseennast süüdi mõistnud.

Kõike seda kuulutab ja selgitab jüngritele Püha Vaim, kelle Jeesus neile saadab, juhtides nad «kogu tõesse» (Jh 16:13). See pole vajalik mitte Jeesuse pärast, vaid jüngrite pärast, kes vajavad aega, et kõigest sündivast aru saada, ning kinnitust, et neile osaks saanut kanda: «Mul on teile veel palju öelda, aga teie ei suuda seda praegu taluda.» (Jh 16:12)

Jeesus teab ja ütleb ka oma jüngritele, õige pea nad ei näe Teda enam. Need sõnad on kahemõttelised – küllap kavatsetult, võib-olla sellekski, et provotseerida jüngreid arutlema ja küsimusi esitama. Nagu jüngrid tookord, peame meiegi küsima, mida Jeesus siin ikkagi silmas peab: kas Ta kõneleb oma surmast ja ülestõusmisest või hoopis peatsest taevasseminemisest ja sellele järgnevast ajast. Õige vastus näib olevat, et Jeesus peab silmas mõlemat.

Järgnenud päevade sündmusi arvestades ei ole võimalik, et jüngrid poleks neid sõnu mõistnud Jeesuse surma ja ülestõusmise ning sellele järgnenud ilmumiste ettekuulutusena. Iseäranis viitavad taolisele tõlgendusele Jeesuse sõnad maailma rõõmust ja jüngrite kurvastusest, mida ei saa muuta rõõmuks mitte miski peale Jeesuse ülestõusmise: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, teie nutate ja kaehlete, aga maailm on rõõmus. Teid kurvastatakse, kuid teie kurbus muutub rõõmuks.» (Jh 26:20) Jeesus võrdleb oma kannatusi ja surma last ilmale toova naise valudega – tegemist on millegi lausa paratamatuga selleks, et võiks sündida uus elu, ning uue elu sündimise rõõm on niivõrd imeline, et pühib mälestusegi sellega seonduvast valust.

Ilmselt ei ole juhuslik, et evangelist kasutab lisaks sõnale «laps» või «lapsuke» ka sõna «inimene»: «Kui naine toob last ilmale, siis ta on murelik, sest tema tund on kätte jõudnud. Aga kui ta lapse on sünnitanud, ei tuleta ta enam oma vaeva meelde rõõmu pärast, et inimene on sündinud maailma.» (Jh 16:21) Jeesus on Inimese Poeg, kelles on elu (vrd Jh 5:26j), Ta on tõeline, võiksime isegi öelda, et ainus tõeline inimene.⁹ Jeesus on uus Aadam, kelle valu, kannatuste, surma ja ülestõusmise läbi on täiesti lootusetuna näivas olukorras tulnud ilmale täiesti uus inimkond.¹⁰

Isegi ettekuulutus, et «sel päeval ei küsi» Jeesuse jüngrid Temalt enam midagi (Jh 16:23), sobib Jeesuse ülestõusmise ja enda jüngritele näitamise konteksti, sest kui Jeesus ilmus seitsmele oma jüngritest Tibeeriase järve ääres, siis: «Ükski jüngritest ei julgenud Temalt küsida: «Kes Sa oled?», sest nad teadsid, et Ta on Issand.» (Jh 21:12) Taas ei ole võimalik, et neile seitsmele või vähemalt evangelistile endale oleks see seos märkamatuks jäänud.

Samuti pole võimalik, et aastakümneid hiljem oma evangeeliumi kirja pannes poleks Johannes tõlgendanud Jeesuse sõnu ka Tema taevasseminemisele järgnenud aega ja sündmusi silmas pidades. Jeesus näitas ennast pärast ülestõusmist mitmel korral oma jüngritele, ent viimaks peitis Ta end ikkagi nende ilme eest – ei saa ehk öelda, et lõplikult¹¹, küll aga määramatult pikaks ajaks, kuni oma taastulekuni.

Jüngrid olid segaduses ja hirmul¹² kuni nelipühapäevani, Püha Vaimu väljavalamiseni. Jeesus nimetab Püha Vaimu Lohutajaks, Trööstijaks ja Eestkostjaks¹³, kes julgustab ja kinnitab, kes kostab omade eest, valgustab ja juhatab neid ning kuulutab ja selgitab neile kõike, mida Isa ja Poeg peavad vajalikuks neile teada anda.

Sellegipoolest on aeg, mis jääb Jeesuse taevasseminemise ja taastuleku vahele, võrreldav sünnitusvaludega.¹⁴ Jeesuse jüngrid peavad nägema vaeva, kannatama valu ja taluma

⁹ «Ennäe inimest!» (Jh 19:5)

¹⁰ «Sest on kirjutatud: «Rõõmusta, sigimatu, kes sa ei kanna ilmale; hõiska ja hüüa, kes sa ei ole lapsevaevas, sest üksildasel on enam lapsi kui sellel, kellel on mees!»» (Gl 4:27)

¹¹ Johannesel oli õnne näha Jeesust hiljemgi, siis, kui ta viibis pagenduses Patmose saarel. Seejuures on tähelepanuväärne, et nagu varemgi, nii ei tundnud Johannes ka sel korral Jeesust esimesel hetkel ära, vaid kohtumine Issandaga täitis armastatud jüngrid lausa surmahirmuga: «Kui ma Teda nägin, langesin ma Tema jalge ette nagu surnu.» (Ilm 1:17)

¹² «Seal, kuhu jüngrid olid kogunenud, olid ukсед lukus, sest nad kartsid juute.» (Jh 20:19)

¹³ Kõike seda tähendab kreeka sõna παράκλητος.

¹⁴ «Me ju teame, et kogu loodu ägab üheskoos sünnitusvaludes tänini; ent mitte üksnes loodu, vaid needki, kellel on Vaimu esmaand, ka meie ise ägame iseenestest, oodates lapseõigust, oma ihu lunastust. Sest me oleme päästetud lootuses. Ent juba nähtava lootmine ei ole lootus: kes siis loodab seda, mida ta näeb? Kui me aga loodame seda, mida me ei näe, siis me ootame seda kannatlikult.» (Rm 8:22–25)

teotust. Nad peavad koguni surema, nagu oli kannatanud ja surnud nende Issand: «Kui maailm teid vihkab, siis teadke, et ta on mind vihanud enne teid. Kui te oleksite maailmast, siis maailm armastaks teid kui omi, aga et teie ei ole maailmast, vaid mina olen teid maailmast ära valinud, seepärast maailm vihkab teid.» (Jh 15:18j) Kõige selle keskel ei tohi nad aga lasta silmist lootusrikast teadmist, et kui jõuab kätte tund, mil need, kes on Kristuse pärast kannatanud ja surnud, saavad koos Kristusega «avalikuks kirkuses» (Kl 3:4), siis ei mäleta nad enam oma valu, nagu seda ei mäleta oma lapse sünnist rõõmustav ema.

See on päev, mil ei ole vaja enam midagi küsida, kuna kõik on enneolematus, kujuteldamatus kirkuses niigi selge: «Armsad, me oleme nüüd Jumala lapsed, ja veel ei ole saanud avalikuks, kes me ükskord oleme. Me teame, et kui Tema saab avalikuks, siis me oleme Tema sarnased, sest siis me näeme Teda, nii nagu Ta on.» (1Jh 3:2)¹⁵

See, et Jeesus siit maailmast ära läheb, tagasi oma Isa juurde, ei tähenda, et Ta oma jüngrid orbudeks jäta¹⁶ – Ta on nendega «ajastu lõpuni» (Mt 28:20), ning mida nad iganes Isalt Tema nimel paluvad, seda Isa annab neile.¹⁷ Jeesuse nimel palumine ei seisne mitte pelgalt formaalses Tema nime nimetamises, vaid tähendab eeskätt seda, et palvetatakse usus Jeesusesse Kristusesse kui sellesse, kelle Ta ütleb end olevat – Jumala Pojasse ja inimkonna Päästjasse –, ning palutakse seda, mis on kooskõlas jumaliku päästetahtega. Jüngrid näivad sellest õigesti aru saavat, kuna nad kinnitavad Jeesusele vastates: «Me usume, et Sina oled pärit Jumala juurest.» (Jh 16:30)

Jeesuse viimased sõnad jüngritele enne seda, kui Ta pöördub ülempreesterlikus palves Isa poole, on: «Maailmas ahistatakse teid, aga olge julged: mina olen maailma ära võitnud.» (Jh 16:33) Ühelt poolt näitavad need sõnad, et «mille iganes» palumine Isalt Jeesuse nimel ei garanteeri mõnusat äraolemist, teisalt aga kinnitavad, et neil, kes ennast ükskõik millises ahistuses Jeesuse hoolde usaldavad, pole mitte kui midagi karta, sest keegi ei saa võtta nende südamest ära rõõmu, mille Jeesus on neile oma surma ja ülestõusmise läbi kinkinud – rääkimata sellest rõõmust, mille osaliseks Jeesuse omad saavad Tema taastulekul.

¹⁵ Vrd ka 1Kr 13:12: «Praegu me näeme aimamisi nagu peeglist, siis aga palgest palgesse. Praegu ma tunnetan poolikult, siis aga tunnetan täiesti, nagu minagi olen täiesti tunnetatud.»

¹⁶ «Ma ei jäta teid orbudeks, ma tulen teie juurde. Veel pisut aega, ja maailm ei näe mind enam, aga teie näete mind, sest mina elan ja ka teie peate elama.» (Jh 14:18j)

¹⁷ Viimastes eestikeelsetes piiblitõlgetes on Jeesuse sõnad Jh 16:23 tõlgitud: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, mida te iganes palute Isalt, seda Ta annab teile minu nimel.» Vanem eestikeelne tõlge on teistsugune: «Tõest, tõest minna ütlen teile: Mis teie ial Issalt pallute minno nimmel, sedda annab temma teile.» Käesolevas tekstikäsitluses eelistatakse vanemat tõlkimisviisi. Siinkohal on huvitav, et mõnede tõlgete uusredaktsioonides (näiteks saksakeelne *Einheitsübersetzung* ja ingliskeelsel *Revised Standard Version*il põhinev *English Standard Version*) on samuti tagasi pöördutud vanema tõlkimisviisi juurde.

Jutluseks

Ülestõusmisaja neljas pühapäev kannab ladinakeelset nime *Jubilate* – «Hõisake». Nime aluseks on pühapäeva missa vanakiriklik algussalm (vrd Ps 66:1j): «Hõisake Jumalale, kõik ilmamaa, halleluuja. Ülistage mängides Tema nime au, halleluuja. Andke Temale au ja kiitust, halleluuja, halleluuja, halleluuja.»

Pühapäeva vanakiriklikuks Evangeeliumiks (Jh 16:16–22) on Jeesuse poolt oma jüngeritele õhtul enne Ta kannatamist ja surma öeldud julgustavad hüvastijätusõnad, mis algavad töötusega: «Veel pisut aega, ja te ei näe mind enam, ja taas pisut aega, ja te näete mind jälle.» Jeesus töötab jüngeritele pärast mõningat neid tabavat kurbust rõõmu, mida mitte keegi ei saa neilt enam ära võtta. EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse seda Evangeeliumi esimesel lugemisaastal, lisades ka 23. salmi, mis vanakirikliku lektionaari järgi kuulub Ülestõusmisaja kuuenda pühapäeva (*Rogate* ehk *Palvepühapäeva*) Evangeeliumi juurde.

Esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Js 40:26–31) on ülistussõnad Jumala mõõtnutule suurusele, mis peaks olema Tema rahvale kinnituseks, et miski ei jää Jumala silme eest varjule, vaid Ta näeb kõike, hoolib oma rahvast ja töötab neile, kes Talle ustavaks jäävad, oma püsivat abi: «Poisidki väsivad ja tüdivad, noored mehed komistavad ja kukuvad, aga kes ootavad Issandat, saavad uut rammu.»

Esimese lugemisaasta Epistlik (Hb 13:12–16) on Heebrea kirja julgustav üleskutse olla valmis koos Kristusega kannatama ja teotust kandma, teades, et oleme teel kaduvusest jäädava poole, ning Kristusest ustavalt tunnistust andes ja head tehes Jumalale meelepäraseid kiitusohvreid tuua.

Jumal on ustav ning tahab meile head. Selleks on Ta saatnud oma Poja, kes on meid oma kannatuste, surma ja ülestõusmise läbi lunastanud ning kes töötab saata meile Püha Vaimu, Trööstija ja Julgustaja. Kui paneme oma lootuse Kristusele ja Talle ka ise ustavaks jääme, siis ei ole meil vaja karta: jah, nagu maailm on vihanud Teda, nii vihatakse ka Tema omasid; nagu Tema pidi kannatama, nii peavad Tema omadki kandma risti ja kannatama valu – aga see tähendab ka, et nagu Tema on surnuist üles tõusnud ja Isa juurde läinud, nii saavad ka Tema omad osa ülestõusmise kirkusest ja igavesest elust taevases isakodus. Jeesus töötab meile rõõmu, mida mitte keegi ei saa meilt ära võtta.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Sõnad, mida kuulsime tänasest Evangeeliumist, kõneles Jeesus jüngeritele enne oma kannatusi ja surma. Jeesus mitte ei otsinud oma kaaslastelt kinnitust Teda ennast ees ootavale mõeldes, vaid julgustas ise oma jüngreid. Jeesus teadis, et Ta peab kannatama ja surema. Ta teadis ka seda, mismoodi see mõjub Tema jüngeritele: nad

on hirmul, nad kaotavad lootuse, neid ahistatakse, neid haaravad kurbus ja lein – samal ajal, kui jumalatu maailm rõõmustab, arvates, et tal on õnnestunud pikisilmi igatsetud, ent paraku patusele inimesele tülikaks osutunud Messiast vabaneda.

2. Jeesuse jüngrite kurvastus pärast Õpetaja surma oli siiras. Jeesus nägi nende mõistmatust ja usunõtrust, aga Ta mitte ei sõidelnud neid, vaid trööstis neid julgustava teadmise, et nende kurbus muutub rõõmuks ja kord unustavad nad neid tabanud ahistuse samamoodi, nagu lapse ilmale toonud naine ei tuleta meelde sünnitusega kaasnenud valu rõõmu pärast, et on inimese ilmale toonud. Jeesus tunneb meid läbi ja läbi ning täidab meie vajadused – alustades nendest, mis on seotud meie päästmisega igavesest surmast ja hukatusest.
3. Lootus, mille Jeesus kinkis oma jüngritele, ei seisnenud mitte ainult selles, et nad saavad Teda pärast Tema ülestõusmist taas näha, vaid veelgi enam selles, et ka siis, kui Ta on läinud üles taevasse oma Isa juurde, ei ole Ta kaugel mitte ühestki, kes Temasse usub, Tema nime appi hüüab ja Tema nimel oma palved Isa ette toob. Jeesus on saatnud meile Püha Vaimu, Lohutaja ja Eestkostja, kes kinnitab ja kasvatab meid usus, ühendab meid Isa ja Pojaga ning juhivad meid kogu tõesse. Meil ei ole mitte midagi karta, me võime avada oma südamed rahule ja rõõmule, mille Jeesus on töötanud meile kinkida ja mida mitte keegi ei saa meilt ära võtta.